

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ

เมื่อค่ำวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

กว่าจะได้ธรรมมาสอนโลก

นี่หลวงพ่อสั่งวาลย์นะนั่น ท่านสำคัญมากในการช่วยชาติ เรียกว่าเป็นแขนซ้ายของเราก็ได้ ท่านช่วยทองคำได้มากที่สุด ไม่ทราบไปได้มาจากไหน แต่ว่ามากต่อมาก ให้บ่อยๆ ให้ไม่หยุดไม่ถอย ตลอด จนกระทั่งถึงอยู่เขาใหญ่ก็นิมนต์เราไปรับ ที่อื่น ๆ ไม่ต้องนับ เป็นอย่างนั้น ท่านช่วยจริงๆ ช่วยชาติ เราจึงยกให้เป็นแขนซ้ายของเราในการช่วยชาติ หลวงพ่อสั่งวาลย์ท่านเอาจริงเอาจังมาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

พ่อแม่ครูจารย์ฉันหมาก ดูน่าจะไม่เลยวันละ ๒-๓ คำ บูหรีกก็พอ ๆ กัน ท่านมักจะสูบบูหรีกตอนฉันจ้งหันเสร็จ แล้วก็ตอนบ่าย ส่วนหมากจะมีตอนบ่ายตอนค่ำเท่านั้น ไม่มากกว่านั้น ท่านฉันหมากตอนบ่ายหรือตอนค่ำ เวลาพระเข้ากราบท่านตอนค่ำ ตอนเย็นสี่โมงห้าโมงหรือบ่ายระหว่าง ๓-๔ โมง และตอนค่ำหนึ่ง ถ้าท่านรับแขกตอนค่ำ นั้นละพระขึ้นไป ท่านไม่ฉันอะไรมากนัก บูหรีกก็ตอนเช้าหลังฉันเสร็จแล้ว และตอนบ่ายตอนลูกศิษย์ลูกหาขึ้นไป กับตอนเย็น หมากนี่ดูน่าจะไม่เลยวันละสามคำ บูหรีกก็พอ ๆ กัน ท่านทำไปอย่างนั้นละสังเกตดู ตามธาตุขันธ์ที่มันเคยชินแล้วก็ทำตามความเคยชินของธาตุของขันธ์ เท่านั้นละไม่มาก

วันนี้เทศน์หลายแห่งด้วยนะ เหนื่อย ตอน ๑๑ โมงก็ไปเทศน์ที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า จากนั้นไปวัดอะไรเกี่ยวกับงานศพ ก็มีพูดบ้างพอประมาณ จากนั้นก็เกี่ยวกับแขกกับคน คนนั้นเข้าคนนี้ออกอยู่เรื่อยๆ วันนี้ แขกผู้ใหญ่ๆ ไป พระเราก็มากอยู่ข้างหลัง ทุกที่เราพอฉันเสร็จแล้ว จะออกเดินทางไปขึ้นรถทางด้านหน้า ที่นี้หลังจากนั้นมาก็มาขึ้นด้านหลัง ออกจากนี้ก็ไปด้านหลังขึ้นรถไปเลย อย่างนี้มันสะดวก ศาลาหลังนั้นอยู่ที่นั่นออกทางนั้นสะดวก ตั้งแต่มาอยู่ศาลาหลังนี้รู้สึกจะออกทางด้านหลังนะ ออกทางนี้

ไปถึงวัดก็ในราว ๖ ชั่วโมง รู้สึกจะไม่เลยนั้น พอไปถึงครึ่งทางก็เติมน้ำมัน อยู่เติมน้ำมันประมาณสัก ๑๔-๑๕ นาที พอออกจากนั้นก็หยุดที่ไหนเลย จากโน้นมานี้ก็เหมือนกัน หยุดเฉพาะเติมน้ำมันสัก ๑๔-๑๕ นาที จากนั้นก็ออกมาเรื่อยๆ แต่เราไม่หวังเร็ว เพราะเวลามันกลายเป็นรถพ่วงไปหมด ยาวเหยียดอยู่ข้างหลัง มันต้องได้คิดถ้าธรรมดาไปแต่เรานี่ ถ้าทางดี ๆ ไม่มีผู้คนสัตว์สัญจรไปมา ทางตรงบางที่มันถึง ๑๒๐ บางที่พาดถึง ๑๓๐ ก็มี มันก็ไม่มีอะไร เห็นเขาวิ่งรถ เราดูเข็มไมล์ดูทางก็เหมาะ เพราะไม่มีอะไรน่าระเวียงระวัง แต่ที่นี้เวลามีรถพ่วงมาก ๆ หลายคันเข้า ต้องได้ลดลงมาให้เลย ๑๑๕ ให้อยู่แค่นั้น คือรถมันมีทั้งคนขับทั้งรถ กำลังวังชาความฉลาดไม่เหมือนกัน จึงต้องเฉลี่ยเอาไว้ให้อยู่ในเกณฑ์ ๑๑๕ เท่านั้นไปพอดี ก็ราวหกชั่วโมงไม่เลยถึงวัด

เดี๋ยวนี้ไปทางไหน รถไปทางไหนถนนมันดี ดีตลอดจากอุดร กรุงเทพ สวนแสงธรรม ดีเหมือนกันหมด รถวิ่งสะดวกตลอด แต่เรากะความพอดีในการวิ่งรถเพียงแค่ว่า ๑๑๕ เพราะรถหลายคันต่อหลายคัน ความฉลาดความสามารถกำลังวังชาของรถ ของคนไม่เหมือนกัน เฉลี่ยแล้วให้อยู่ใน ๑๑๕ ตลอดตั้งแต่ออกจากวัดมาถึงที่นี่ ถ้าไปลำพังเรานี้ ๑๒๐-๑๓๐ ถึง ๑๓๐ ก็ไม่มีอะไร เพราะมองดูเข็มไมล์แล้วก็มองดูทาง เข็มไมล์ไปสูงขนาดนั้น ทางเรียบไม่มีอะไร เราก็ปล่อยให้เขาไป คือเขาขับรถ เราขับเขาอีกทีหนึ่ง ก่อนที่จะเอามาใช้ เราต้องขับเขาอีกทีหนึ่ง ดูความฉลาดของผู้ขับ สำคัญมากนะ เราไม่ได้ขับรถอะไรแหละ แต่อันหนึ่งมันหากเหนือคนขับรถอยู่ในจิต ความแยกแยะแยกกายอะไรต่ออะไร ละเอียดลอออะไรนี้ธรรมต้องครอบไว้เสมอ คนขับรถก็ต้องมีธรรมมีหัวหน้ำคอยดูถ้าไปกับเรา จนกระทั่งว่าเป็นที่แน่ใจแล้วเราก็ค่อยปล่อยไป

วันนี้ไปเทศน์ที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า พอ ๑๑ โมงก็ไปเทศน์ที่นั่น แทนที่กลางวันจะพักไม่ได้พัก วันนี้ไม่ได้พักต้องไปเทศน์ที่โน่น คนก็เยอะเหมือนกัน จากนั้นมาที่นี่แล้วก็ไปวัดอะไร เผาศพทางโน้นก็ได้พูดบ้างพอประมาณ แต่อย่างไรก็ตามพูดไม่พูดไม่สำคัญ ถ้าลงได้เคลื่อนออกจากที่แล้วก็เป็นการอยู่โดยดี การยืนการเดินการนั่งนอน การเคลื่อนไหวของร่างกายต้องเป็นเรื่องทำงานทั้งนั้น ที่นี้ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้ามันก็มาตามนี้ละ

พูดอย่างนี้ได้ยินทั่วถึงกันไหม ทางสุดท้ายนั้นพูดอย่างนี้ได้ยินไหม ถ้าได้ยินยกมือขึ้น เอ้อ เอาละเป็นอันว่าได้ยินทั่วถึงกัน เพราะเสียงเบา เนื่องจากกำลังวังชาอ่อนมากเวลานี้ พูดนี้เราต้องเอาร่างกายเป็นเครื่องมือ ร่างกายไม่เอาไหนแล้วเวลานี้ มีแต่อ่อนโดยลำดับลำดับ ส่วนอรรถส่วนธรรมภายในใจ ใจไม่มีวัย ธรรมก็ไม่มีวัย เสมอตลอดเวลาสำหรับร่างกายนี้มีวัย ลดลงสูงขึ้นตามสภาพของร่างกายนั้นแหละ ส่วนใจนี้ไม่มี เทศน์ต้องเอาร่างกายซึ่งเป็นเครื่องมือนี้เป็นประมาณในการเทศน์ว่าการ

ท่านทั้งหลายได้มานับถือพุทธศาสนาเป็นของเลิศเลอนี้เหมาะสมแล้ว เลิศเลอที่สุดคือพุทธศาสนา การพูดทั้งนี้เราไม่ได้เหยียบย่ำทำลายศาสนาใดๆ คือเอาความจริงมาพูด ต่างคนต่างหาของจริงไม่ได้หาของปลอม จริงยังไงก็เอามาพูดตามหลักความจริงสำหรับธรรมพระพุทธรูปเจ้านี้หาที่ค้านไม่ได้ การศึกษาเล่าเรียนทางด้านปริยัติก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่ทางออกทางด้านปฏิบัตินี้เป็นการติดตามอรรถธรรมทุกชั้นแห่งธรรม จนกระทั่งถึงวิมุตติธรรม จะก้าวเดินด้วยภาคปฏิบัติจิตตภาวนาเป็นสำคัญ พระอรหันต์ท่านตามรอยพระพุทธรูปเจ้าท่านตามด้วยจิตตภาวนาพิจารณาพิจารณาจิตใจ

ใจนี้เป็นธรรมชาติที่ดิ้นรนกระวนกระวายกวัดแกว่งไม่มีอะไรเกินใจ เพราะมันมีสิ่งหนึ่งที่เป็นภัย และชอบติดดินตลอดเวลาหาความสงบไม่ได้ด้วย ได้แก่กิเลส มันพลิก

เพลงเปลี่ยนแปลงหลายสัณพันคมอยู่ภายในจิตใจของสัตว์ ถ้าไม่มีธรรมเป็นเบรคห้ามล้อ หรือเครื่องพินิจพิจารณาแล้วจะเสียตัวให้กับกิเลสประเภทต่างๆ ที่มันคิดออกมาแล้วก็จูงจุมกไปๆ เพราะฉะนั้นคนเกิดมาที่แรกไม่ได้เรียกว่าเป็นคนดีตามหลักความจริง คนชั่วตามหลักความจริง มันมาเรียกได้ตอนความเคลื่อนไหว พอโตขึ้นมาความเคลื่อนไหวก็ไปทางดีทางชั่วนั้นละสำคัญ มักจะไปทางชั่ว ที่นี้ต้องมีเครื่องกำกับคือความถูกต้องดีงามได้แก่ธรรม และเอาธรรมนี้เข้ามากำกับรักษาตลอดเลย ธรรมจึงเป็นความจำเป็นมากสำหรับชาวพุทธเรา

เราอย่าเห็นว่าสิ่งใดๆ จะเหนือธรรมไปไม่มี ธรรมนี้เลิศเลอตลอดเวลาท่านจึงเรียกว่าโลกุตระธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก ไม่อยู่ใต้โลกใดทั้งหมด เหนือโลกทั้งนั้น เมื่อจิตใจได้ประพฤติปฏิบัติตามอรรถตามธรรมที่เป็นธรรมเหนือโลกนี้แล้ว จิตใจจะค่อยสูงส่ง สว่างไสว รักษาตัวได้โดยลำดับลำดับ และเกิดความแก่กล้าสามารถขึ้นภายในจิตใจที่มีธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมนั้นแล เป็นอย่างนั้นนะ

เราเป็นลูกชาวพุทธอย่าพากันเตลิดเปิดเปิง ไม่มองดูอรรถดูธรรม ชาวพุทธเรานี้เฉพะอย่างยิ่งออกไปในวงราชการงานเมืองมักจะไปเสียคน พุดให้ตรงศัพท์ตรงแสงไม่เว้นใคร เพราะธรรมเหนือโลกนำมาสอนโลก โลกมีความบกพร่องอยู่ตลอดเวลา ธรรมไม่มีคำว่าบกพร่อง เป็นสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้วทุกแง่ทุกมุมทุกชั้นของธรรม จะนำมาสอนโลกไม่ได้อย่างไร ต้องนำมาสอนได้อยู่โดยดี เพราะฉะนั้นผู้หวังความสุขความเจริญตั้งแต่พื้นๆ จนกระทั่งถึงความพ้นทุกข์นี้ จิตใจจะต้องติดแนบกับธรรมใกล้ชิดติดพันเข้าไปเป็นลำดับลำดับเลย ห่างเหินธรรมเมื่อไรก็เหมือนกับว่าสัตว์ปราศจากเจ้าของเป็นอันตรายได้ง่าย ถ้าเจ้าของคอยดูแลรักษาอยู่แล้วสัตว์ก็ปลอดภัย

จิตใจของเราก็ต้องมีธรรมเป็นเครื่องรักษา สติปัญญาเป็นเจ้าของ คอยดูแลจิตใจที่เคลื่อนไหวไปมาในทางใด เราจะว่าคิดอะไรออกไปแล้วเป็นความถูกต้องทุกสิ่งทุกอย่างนั้นไม่ถูก ความคิดนี้มันออกสะเปะสะปะตามอำนาจของกิเลสผลักดันให้คิดให้อ่าน แต่ธรรมเป็นเครื่องไตร่ตรอง เป็นพวงมาลัย เป็นเบรคห้ามล้อ เป็นคันเร่งอยู่กับธรรม อันใดที่จะเป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวมให้เหยียบคันเร่ง คือมีความขยันหมั่นเพียรไม่ขี้เกียจขี้คร้านท้อแท้อ่อนแอ ทางใดที่เป็นทางถูกต้องดีงามให้หมუნพวงมาลัยคือ เอนกิริยาการกระทำความเคลื่อนไหวของตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ดี นี้เรียกว่าหมუნพวงมาลัยไป เพื่อความราบรื่นดีงามและเพื่อความปลอดภัย

เพราะฉะนั้นคำว่าเบรคคือการห้ามล้อจากความผิดนี้ จึงเป็นธรรมจำเป็นมากทีเดียว ซึ่งจะต้องได้นำมาใช้เสมอ เพราะส่วนมากพวกเราเหยียบตั้งแต่คันเร่งเอาตามความต้องการๆ คันเร่งนี้เร่งลงคลองก็ได้ รถนั้นตายแล้วเอาขึ้นมาซ่อมทำใหม่ขับขี่ตาม

ถนนหนทางได้ แต่คนถ้าลงคลองแล้วไม่มีวันฟื้น ส่วนมากตายไปเลยๆ ให้คิดถึงว่าคนตายไปเลยกับรตเสียนั้น ความตายไปเลยนั้นมีน้ำหนักมากกว่ากัน จึงต้องระมัดระวังรักษาเจ้าของเสมอ

การปฏิบัติตนเพื่อความเป็นคนดีนั้นก็เลสมันไม่ยอมง่าย ๆ มันจะฝืนตลอดเวลาที่เราจะทำความดีงาม แม้แต่วัตถุหาย ๆ มันก็ฝืนอยู่ในใจของมันนั่นแหละ อย่าว่าแต่ส่วนละเอียดเลย วัตถุหาย ๆ เช่นวัตถุสิ่งของดี ๆ ที่ควรจะแก่การทำบุญให้ทานเพื่อหล่อเลี้ยงส่งเสริมจิตใจให้สว่างแจ่มริ้วรุ่งเรืองยิ่งขึ้น ๆ ตัวตระหนี่มันก็มาจุตมาลากหักล้างเอาไว้ไม่ให้ก้าวเดินไปเพื่อความดีงามตามเจตนาที่ถูกต้อง มันฝืนจนได้ เลยกลายเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ เห็นแก่กอบแก่โกย แก่ริดแก่ไถ ไม่มองหน้าใครมองดูแต่หัวใจเจ้าของ ทั้ง ๆ ที่อยู่ในท่ามกลางแห่งโลก โลกนี้มีหัวใจด้วยกัน ต่างคนต่างมีหัวใจ ไม่ได้คิดเทียบเคียงหัวใจเขาหัวใจเรามาสักกันบ้างเลย เอาแต่ใจตัวเองทั้ง ๆ ที่อยู่กับโลกเขา มันก็กระทบกระเทือนโลก ไม่เป็นของดี นี่ละต้องระวัง ตอนนี้ก็ต้องระวัง

การปฏิบัติธรรมมีความสม่ำเสมอจึงเรียกว่าปฏิบัติธรรม เราปฏิบัติธรรมก็คือปฏิบัติตัวของเราให้เป็นไปเพื่อความเจริญทั้งโลกนี้และโลกหน้า โลกมนุษย์ โลกผี โลกคน โลกเทวดาบุรุษเทวดา ไปจากการกระทำความดีชั่วของมนุษย์นี้แหละ เราเป็นผู้ทำในเวลาเป็นมนุษย์ แต่ทำลงไปแล้วผลแห่งการกระทำของเราดั่งขี้บังคับเราให้ไปเป็นเปรตเป็นผี เป็นสัตว์นรกอเวจี จมอยู่ในนรกก็กักก็กลับไม่มีทางพ้นขึ้นมาได้ก็มีแยะ แล้วความดีนี้พยุ่งส่งเสริมเจ้าของผู้ทำความดีงามให้สูงขึ้นเป็นลำดับ

เอา ชาตินี้เป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์ก็มีคนนับหน้าถือตา มีคนชมเชยสรรเสริญ กราบไหวบูชาเป็นลำดับลำดับไป ไปที่ไหนเป็นความร่มเย็นแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป นี่คือคนมีธรรม ไปที่ไหนใครอยากคบค้าสมาคม ผิดกันกับคนตระหนี่ถี่เหนียวอันเป็นเรื่องกิเลส ล้วน ๆ คือความเห็นแก่ตัวได้เท่าไรไม่พอ ๆ สุดท้ายก็ตายทิ้งเปล่า ๆ คนที่ได้ไม่พอกับคนผู้พิจารณาแล้วโดยอรรถโดยธรรมให้มีความพอดีพอดีประจำตน เวลาตายไปแล้วต่างกันมากนะ คนที่เห็นแก่ตัวมาก ๆ ก็คือเห็นแก่กิเลส ตายลงไปแล้วมีแต่จม สมบัติเงินทองได้มาด้วยวิธีการคดโกง ริดไถทุกแบบทุกฉบับ เพื่อเป็นสมบัติของตนแต่แล้วความจริงมันไม่เป็น เพราะไปคดโกงริดไถด้วยความทุจริตจากคนอื่นมา

สมบัติมีมากน้อยเขาก็หึงก็หวงเขารักเขาชอบในสมบัติของเขา แต่เราไปหากลอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปปลุกปล้ำปล้นจี้ ขโมยเอาของเขามาเป็นสมบัติของตนมันไม่เป็น มันก็เป็นของเขาอยู่นั่นแหละ เราไปสร้างความชั่วต่างหาก แล้วมาภูมิใจสมบัติที่ได้มาจากพินจากไฟ คือการกระทำเหมือนพินเหมือนไฟ ได้มาก็มาเผาตัวเองไม่เกิดประโยชน์อะไร ขอให้พากันคิดอ่านบ้างสิ่งเหล่านี้

บาปมีบุญมีมาแต่กาลไหนๆ บาปกับบุญนี้อยู่กับสัตว์โลก เฉพาะอย่างยิ่งอยู่กับมนุษย์เรามากกว่าสัตว์อื่น สัตว์อื่นเขาจะรู้ว่าเป็นบาปเป็นบุญ ไม่เป็นบาปเป็นบุญ ก็ไม่ค่อยมีใครสนใจมากนัก ยิ่งกว่ามนุษย์เราทำบาปทำบุญ มนุษย์ทำบาปทำบุญนี้มีความเด่นมากอยู่นะ ทำบาปก็เด่นมาก ทำบุญก็เด่นมาก ผิดกัน เราจึงต้องรักสงวนในทางที่ถูกที่ดี ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี ส่วนชั่วช้าลามกนั้นมันคอยที่จะติดแนบภายในใจอยู่ตลอดเวลาให้พยายามปิดป้องเอาไว้เสมอ ไม่เช่นนั้นจะเสียคนให้มัน

เราเกิดมานี้ดูชื้อมาอยู่ด้วยกัน ในนามกลางๆ ก็ว่าเป็นมนุษย์ เฉพาะที่นั่นอยู่บนศาลาเวลานี้เต็มศาลาก็ว่าเป็นมนุษย์ด้วยกันหมด แต่มนุษย์นั้นมีหลายแบบหลายฉบับ ด้วยอำนาจแห่งกรรมที่ฝังอยู่ภายในใจ ท่านจึงแสดงว่า.กมฺมํ สตุเต วิภชติ ยทิตฺทินฺนปฺปณฺตี กรรมเป็นเครื่องจำแนกแจกสัตว์ให้มีความประณีตเลวทรามต่างกัน ถึงอยู่ด้วยกัน ความประณีตเลวทรามมันก็ต่างกันอยู่โดยดีจากการกระทำของสัตว์แต่ละรายๆ ไป ไม่ได้เหมือนกัน ว่าเป็นมนุษย์ก็เป็นแต่ชื่อกลางๆ แต่ที่แยกออกตามความจริงแต่ละแขนงๆ แล้วมนุษย์ก็มีประเภทต่างๆ ในกรรมดีกรรมชั่วที่ตนสร้างมา เพราะฉะนั้นเวลาเกิดมันจึงถูกคำว่า.กมฺมํ สตุเต วิภชติ กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เป็นต่างๆ กัน คือประณีตเลวทรามต่างๆ กัน ไม่ได้เหมือนกันหมด เพราะอำนาจแห่งกรรมที่ตนนั้นแลทำไว้

ในโลกนี้ท่านทั้งหลายเข้าใจว่าอะไรที่มีความหนักหน่วง มีน้ำหนักมากที่สุดในโลกนี้ จะว่าแผ่นดินแผ่นฟ้ามีน้ำหนักมากเพราะมันหนามันใหญ่ อย่างนี้โลกทั้งหลายก็ต้องคิดว่ายกให้แผ่นดินเป็นน้ำหนักมากกว่าสิ่งใด แต่เรื่องกรรมท่านยกให้กรรม กรรมมีน้ำหนักมากที่สุด แผ่นดินไม่ไปหากดขี่ข่มเหงผู้ใด และไปยกใครให้ไปดีไปชั่วไปเป็นประการใด แต่เรื่องกรรมของเจ้าของนี้หนักมากทำเจ้าของให้ล่มจมลงไป โลกที่เขาอยู่ด้วยความผาสุกร่มเย็นเพราะการสร้างความดี แต่ผู้ที่สร้างแต่ความชั่วช้าลามก กลับเป็นสิ่งที่หนักมากยิ่งขึ้นกว่าโลก จมไปอยู่ในนรกอเวจี เป็นเปรตเป็นผีมีมากมายกายกอง

สิ่งเหล่านี้เป็นของมีมาดั้งเดิม ไม่ใช่จะมาเสกสรรปั้นยอเอาเวลามีพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ สอนเรื่องนี้ทั้งนั้น เพราะสิ่งเหล่านี้มีมาดั้งเดิม พวกเปรตพวกผี พวกสัตว์นรกและสัตว์ประเภทต่างๆ มีประจำโลกสงสารนี้มานาน เพราะอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วของตนทำลงไปแล้ว กำเนิดที่เกิดที่อยู่จึงไม่เหมือนกัน เมื่อไม่เหมือนกันแล้วความเสวยของสัตว์ก็ต้องต่างๆ กัน ประเภทของสัตว์ก็ต้องต่างกัน นี้ละมันมีแต่ชื่อกลางๆ เฉยๆ ส่วนการจำแนกให้ประณีตเลวทราม ให้สุขให้ทุกข์มากน้อยนี้ขึ้นอยู่กับกรรมคือการกระทำ เพราะฉะนั้นกรรมจึงเป็นสิ่งที่หนักมากที่สุดในโลก ไม่มีอะไรที่จะหนักมากยิ่งขึ้นกว่ากรรม

ภูเขาทั้งลูกไม่ได้มาทับคนนะ แต่กรรมชั่วนี้ทับคนให้จมลงได้เลยถึงขั้นนรกอเวจี เสวยทุกข์เวทนาอยู่ไม่ทราบก็กัปก็กัลป์ กว่าจะได้ฟื้นขึ้นมา ตามกฎอนิจจัง ไม่แปรสภาพ เร็วก็ช้า กว่าจะได้พ้นจากนรกก็นานแสนนาน ถึงจะหมดกรรมที่ตนสร้างมา สร้างมาแล้ว ถ้ายังไม่รู้ตัวอีกสร้างกรรมอีกก็ลงอีก ถ้ารู้ตัวแล้วพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงในทางที่ถูกที่ดี ก็เป็นการส่งเสริมตัวขึ้นเป็นลำดับ จากนรกอเวจีเคลื่อนขึ้นมาเป็นมนุษย์มา ตลอดขึ้นไปเป็นเทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม จากนั้นก้าวเข้าสู่นิพพานเป็นธรรมดาตุลวัน ๆ เลิศ เลอสุดยอดแล้วคือนิพพาน หรือคือธรรมชาติของท่านผู้ทำจิตให้บริสุทธิ์ที่สุดส่วนแล้ว ผู้นี้เป็นผู้หมดภัยตลอดอนันตกาล ท่านแยกแยะไว้อย่างนี้

พระพุทธเจ้าของเราเป็นผู้เฉลียวฉลาดแหลมคมเกินโลกเกินสงสาร ไม่มีใครสามารถที่จะมีความรู้ความฉลาดเหมือนพระพุทธเจ้าเลย เพราะฉะนั้นสัตว์ทั้งหลายทั่วแดนโลกธาตุจึงไม่อาจเป็นพระพุทธเจ้าได้ แม้แต่เป็นมนุษย์ด้วยกันก็ไม่อาจเป็นพระพุทธเจ้าได้เสมอกัน โดยถือความเป็นมนุษย์ต้องขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนาของตน ควรที่จะเป็นผู้ใหญ่เป็นผู้นำสัตว์โลกได้ บำเพ็ญบารมีมาเต็มที่ได้มาตรฐานเต็มเม็ดเต็มหน่วย เช่น โพธิสัตว์แต่ละพระองค์ ที่ได้สร้างบารมีมาเต็มภูมิกว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้านี้เรียกว่า เอาตายเข้าแลกความทุกข์แสนสาหัสขนาดไหน พระโพธิสัตว์จะเป็นผู้รับหมดเลย เพื่อความเป็นศาสดาสอนโลก เพราะความสงสารโลก

เวลาได้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วจึงสอนโลกด้วยพระเมตตาถ้วน ๆ ไม่ผิดไม่พลาดจึงเรียกว่าสุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม พระธรรมท่านตรัสไว้ชอบเรียบริ้อยแล้ว ให้สัตว์โลกได้ไต่เต้าไปตามนี้ ก็จะได้ประสบพบเห็นความสุขความเจริญตามกำลังของตนที่ได้สร้างมา ถ้านอนจมอยู่เฉย ๆ ไม่สนใจกับบุญกับบาป มีแต่ความอยากความทะเยอทะยานติดดินน้ำมันก็ไม่ผิดอะไรกับสัตว์ ติดดินอยู่ตามประสาสัตว์ ติดดินอยู่ตามประสามนุษย์ซึ่งเหมือนกับสัตว์ ผลที่ได้ก็คือจมไปด้วยกัน ไม่มีสารคุณที่จะเป็นประโยชน์แก่ตน พอที่จะเชิดชูตนให้มีความเลิศเลอวิเศษวิโสแต่ประการใดเลย เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้สร้าง ความดี

ความดีเป็นของสำคัญมากทีเดียว จิตใจนี้ไม่ตาย ยืนยันได้เลยว่าไม่ตาย ไม่เคยตาย ใจแต่ละดวง ๆ ของสัตว์โลกรายใดก็ตามไม่เคยสูญ ไม่เคยฉิบหาย ไม่เคยตายแล้วไม่ฟื้น ใจดวงนี้ไม่เคยตาย เกิดภพใดชาติใดไปได้ทั้งนั้น ด้วยอำนาจแห่งกรรมดี กรรมชั่ว พาไป ทุกข์ขนาดไหนก็ยอมรับว่าทุกข์ สุขเพียงไรก็ยอมรับกันว่าสุข แต่อย่างไรก็ไม่เคยสูญ ไม่เคยฉิบหายคือใจดวงนี้ เพราะฉะนั้นใจดวงนี้จึงควรที่จะได้รับการอบรม ฟื้นตัวเองขึ้นมาสู่ความดีงาม แล้วจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปเป็นลำดับลำดับดา อย่างที่ว่าท่านถึงนิพพาน ท่านวิเศษวิโส ก็ล้วนแล้วตั้งแต่การบำรุงรักษาใจ อบรมใจ สร้างความดีงามเข้าสู่ใจ ใจ

เมื่อได้รับความดีงามแล้วจะค่อยฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับลำดับ แต่ถ้ามีความชั่วช้าลามกเข้าไปแทรกไปแข่งไปกัดไปขวาง ใจนั้นก็เป็ทางปิดตัน แทนที่จะขึ้นก็กลับลงไปเสียเพราะกรรมชั่วกดถ่วงลง ท่านจึงสอนให้สร้างกรรมดีให้มาก

นี่เราพูดเป็นกลางๆ ในวิธีการก้าวเดินอันเป็นนักท่องเทียวของจิต จิตนี้เป็นนักท่องเทียวอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ออกจากร่างนี้ตายแล้ว ตายก็จริงมีแต่ร่างกายนี้มันเป็นดิน น้ำลมไฟของมันมาตั้งเดิม เป็นแต่เพียงจิตเข้าไปสวม ธาตุที่เป็นส่วนผสมนั้นก็ตั้งขึ้นมา เป็นผู้เป็นคนเป็นสัตว์ต่างๆ พอหมดสภาพแล้ว ร่างกายนั้นก็สลายลงไปเป็นธาตุเดิมของตน แต่จิตนั้นมีบุญมีบาปแทรกอยู่ในนั้น อันนี้ไม่สลาย ติดอยู่กับใจ พาใจให้ไปเกิดในที่สูงที่ต่ำลุ่มๆ ดอนๆ หาประมาณไม่ได้ก็คือใจที่เต็มไปด้วยบุญและบาป

ถ้าบุญมีมากก็ไปทางดีมาก ถ้าบาปมีมากก็พาลทางชั่ว ได้รับความทุกข์ความทรมานทั้งนั้นแหละ เพราะฉะนั้นจึงสร้างบุญให้พอๆ ต่อไปไปที่ไหนก็มีตั้งแต่ความสุข ความเจริญ อยู่ในโลกมนุษย์ก็มีความสุขต่างจากมนุษย์ทั้งหลาย ไปเมืองเทพเทวบุตร เทวดาก็มีความสุขความเจริญเสวยสมบัติทิพย์ของตนไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสร้างบารมีเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้วก้าวเข้าสู่นิพพานดับทุกข์โดยสิ้นเชิง หาทุกข์ไม่ได้เลย นั่นก้าวเข้าถึงธรรมธาตุของจิต จิตที่บริสุทธิ์แล้วเรียกว่านิพพานเที่ยงหนึ่ง เรียกว่าธรรมธาตุหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้เที่ยงด้วยกัน

จิตดวงนี้ไม่มีคำว่าสูญ ไม่มีคำว่าฉิบหาย ชักฟอกให้เต็มที่แล้วไม่มีสิ่งใดที่จะแฝงเข้ามา ให้พาไปเกิดที่นั่นที่นี้ หมดยุทธโดยสิ้นเชิงแล้ว จิตนี้เรียกว่าธรรมธาตุ หมดปัญหา การที่จะหมดปัญหาได้เพราะการชักฟอกเพราะการอบรมส่งเสริม คือการสร้างความดีตั้งที่เราทั้งหลายสร้างอยู่เวลานี้แล นี้ละสร้างความดีให้ตัวเอง

สำหรับร่างกายนั้นอยู่ที่ไหนก็อยู่ที่ไหนก็หลับก็นอน เราก็จำต้องยอมรับ ต้องได้ อดสำหรับขวนขวายเพื่ออยู่เพื่อกินเพื่อหลับเพื่อนอน การไปมาหาสู่มีถนนหนทาง นี่สำหรับเรื่องธาตุเรื่องชั้น แต่ความสะอาดภายในจิตใจเพื่อโลกนี้และโลกหน้าให้มีความสงบร่มเย็นในตัวเองนี้ เป็นการสร้างบุญสร้างกุศลเข้าสู่ใจ เรียกว่าสร้างทางก้าวเดิน สร้างสมบัติทิพย์ให้แกใจ การไปก็เป็นสุขโต อยู่ก็มีความสุขความเจริญ ท่านจึงเรียกว่าอยู่ก็เป็นสุข เคลื่อนไหวไปไหนก็เป็นสุขเรียกว่าสุขโต ไปดีมาดีอยู่ดีกินดีท่านเรียกว่าสุขโต ให้พากันตั้งอกตั้งใจ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่แม่นยำสุดยอดแล้ว อย่าพากันเถลไถลเห็นว่าศาสนาไม่ใช่เป็นของสำคัญ มันสำคัญตั้งแต่ความอยากความทะเยอทะยาน อันนี้ละตัวภัยสำหรับตัวเราทุกคน ให้พากันระมัดระวังให้มาก อำนาจแห่งความอยากความทะเยอทะยานนี้ละมันลบบาปลบบุญ ลบนรกสวรรค์ไปหมดเลย ไม่สนใจ แต่ครั้นแล้วก็

สร้างแต่ทางไปสู่อุปการกรรมไปตกรรหมกใหม่ ไม่ใช่ของดี ให้พากันตั้งอกตั้งใจ จิตนี้ขอให้ได้รับการอบรมเพราะจิตไม่เคยสูญ อบรมให้ดีขึ้นเป็นลำดับจนกระทั่งถึงขั้นธรรมธาตุ ดังพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ท่าน จิตของท่านก้าวเข้าสู่นิพพาน หรือเข้าสู่ธรรมธาตุเป็นอันว่ากฎ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สามแดนโลกธาตุนี้เข้าไม่ถึง ท่านพ้นแล้วจากทุกข์ทั้งปวงตลอดอนันตกาลเรียกว่านิพพานเที่ยง เที่ยงที่ตรงนี้แหละ

นอกนั้นไม่เที่ยงแหละ อยู่ที่ไหนมีกฎอนิจจังเหยียบย่ำทำลาย ไม่แปรสภาพซำก็เร็ว แปรไปแปรมา เกิดแก่เจ็บตายทับถมกันอยู่อย่างนี้มาตลอด ก็กัปกัฏกัฏกัเพราะจิตดวงตาบอดหูหนวกมันไม่ไปตามทางที่ถูกที่ดีนี้แหละ ไปแต่มันไปทางผิด มันก็ได้รับความทุกข์ความทรมาน ถ้าไปในทางถูกก็ค่อยเป็นสุขโตเรื่อย จนกระทั่งถึงสุดยอดได้แก่พระนิพพาน ได้แก่การสร้างคุณงามความดี

อ้าว พากันบำเพ็ญตนให้ดี จำให้ตีคำสอนของพระพุทธเจ้า เราเป็นลูกชาวพุทธอย่าไปถือสิ่งใดในการเคลื่อนไหวไปมาก้าวเดิน หรือประกอบหน้าที่การงานให้ยิ่งกว่าการนำธรรมมาเล็งเข็มทิศทางเดินก่อนแล้วค่อยเคลื่อนไหวค่อยกระทำ จะไม่คอยผิดพลาดคนเรา ถ้าทำสักแต่ว่าทำแล้ว จะมีความผิดพลาดไปได้ ความเสียหายก็มาสู่ตัวของเราผู้ไม่พิจารณาแน่ ในธรรมท่านสอนไว้ว่า นิสมม กรณิ เสโย ให้พิจารณาใคร่ครวญเรียบร้อยก่อนค่อยทำ อย่าทำพรวดพราด เห็นแก่ได้แก่อยากแก่ทำ ทำไปแล้วเป็นภัยต่อตัวเอง ถ้าใช้ความพิจารณาแล้วทำลงไป แม้จะผิดพลาดก็ไม่มาก นี่ละธรรมท่านสอนให้ใช้ความใคร่ครวญเสมอ ดี

วันนี้ประชาชนก็มามาก พระเราก็มามาก ในพุทธศาสนานี้ถือว่าพระเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของบ้านของเมือง ไปตั้งบ้านตั้งเรือนที่ไหนก็ตามไม่พินิจที่จะสร้างวัดสร้างวาขึ้นเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรเป็นที่อบอุ่นตายใจ กราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจตลอดไปหมดทั่วประเทศของเรา ที่ผู้นับถือพระพุทธศาสนา ต้องสร้างวัดเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรไว้เสมอ ที่นี้พระผู้จะควรเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ให้ประชาชนได้กราบไหว้บูชาก็ต้องเป็นพระที่สุปฏิป็นโน ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อุษุ ปฏิบัติตรงตามอรรถตามธรรม ญาญปฏิป็นโน ปฏิบัติเพื่อความรู้งั้นเห็นจริงในธรรมทั้งหลายจริงๆ สามิจิ ปฏิบัติสมควรแก่การกราบไหว้บูชาของประชาชน ที่เขาเข้ามาเคารพเลื่อมใสหรือนับถือแล้ว อย่าให้เขาเสียประโยชน์ในการมาเพราะเราบกพร่องอย่างนี้อ่าให้มี สำหรับพระเรา มีหน้าที่ที่จะปฏิบัติกำจัดความชั่วออกจากตัวโดยถ่ายเดียว มีตั้งแต่การจะสร้างความคิด ส่งเสริมความคิดให้ดีขึ้นโดยลำดับ

พระนี่ตามครั้งพุทธกาลท่านแสดงไว้ว่าเป็นแนวหน้า ผู้ที่มาบวชส่วนมากมักจะตั้งเข็มทิศไว้สูงทีเดียว ตั้งไว้เพื่อมรรคผลนิพพาน ดังที่เราเห็นในตำรับตำราว่ากษัตริย์มีไม่น้อยที่เสด็จออกทรงผนวช เพราะได้รับโอวาทคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถึงพระทัย

แล้ว เสด็จออกทรงผนวชบวชเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อมรรคผลนิพพาน ไม่สนใจกับบ้านกับเรือน กับสถานที่ต่างๆ ที่เคยปกครองมานาน ไม่สนใจเลย มีแต่สนใจกับบรรดากับธรรม เข้าอยู่ในป่าในเขา นี่ละสูงขนาดไหนเป็นขนาดพระเจ้าแผ่นดิน เข้าไปแล้วเข้าอยู่ในป่าในเขา เรียกว่าตกนรกทั้งเป็นท่านก็ยอม หอปราสาทราชมณเฑียรที่ท่านเคยอยู่มาก็ไม่เห็นได้รับความวิเศษวิโสอะไร ดีไม่ดีมีแต่ความยุ่งยากเพราะการบ้านการเมือง การปกครองรักษาไพร่ฟ้าประชาชน

แต่เวลาเสด็จออกไปบวช ประพฤติปฏิบัติกำจัดความยุ่งเหยิงวุ่นวายทั้งหลายนี้ ออกจากใจ ใจมีความสงบร่มเย็นๆ ไปโดยลำดับลำดับเพราะได้รับการบำรุงส่งเสริมอยู่เสมอ องค์นั้นอยู่ในป่าลูกนั้นเขาลูกนั้นสำเร็จโสดา องค์นั้นสำเร็จพระสกิทาคา องค์นี้สำเร็จเป็นพระอนาคา องค์นั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์ สุดท้ายก็มาเป็น **สงฆ์ ธรรม คุจฉา มิ** ของพวกเรา เราได้กราบไหว้บูชาพระอรียบุคคลผู้มีธรรมชั้นสูงเป็นลำดับลำดับ ก็เป็นที่พึงใจของประชาชน เราเองก็หลุดพ้นจากทุกข์เป็นลำดับลำดับ

ในครั้งพุทธกาลกษัตริย์ออกมาบวชไม่น้อยนะ มีมากทีเดียว เวลาออกบวชแล้วไม่เห็นปรากฏว่ากษัตริย์พระองค์ใด ที่มีความห่วงใยในไพร่ฟ้าประชาชนแล้วกลับคืนไป พระราชวัง อย่างนั้นไม่เห็นมี มีตั้งแต่องค์ใดออกไป พอกลับออกมานี้มีแต่มรรคแต่ผลเต็มหัวใจ ด้วยโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์ รวมแล้วก็เป็น **สงฆ์ ธรรม คุจฉา มิ** ของพวกเรา มีประเภทต่างๆ ที่มาเป็นสละของพวกเรา ที่บวชแล้วเสาะแสวงหาธรรมถึงแดนพ้นทุกข์ นั่นละท่านอุตสาหะพยายาม

ธรรมเป็นธรรมล้ำรอกปกอกกิเลส ให้สิ้นสูญไปจากใจได้อย่างแท้จริงคือธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นสวางชาติธรรมตรัสไว้ชอบแล้ว จากความรู้ชอบเห็นชอบของศาสดา องค์เอก คือโลกวิทูรู้แจ้งทั้งโลกนอกโลกใน โลกคนโลกผี โลกสัตว์นรกอเวจี โลกกิเลส ตัณหา โลกอรรถโลกธรรมเข้าไปจนโลกโลกุตระ โลกอันวิเศษวิโสปรากฏเด่นชัดขึ้น ภายในจิตใจได้เพราะการบำเพ็ญ ธรรมนี้จึงเป็นธรรมที่ทันสมัยตลอดเวลา นำมาแก้กิเลส ไม่มีกิเลสตัวใดจะเลิศเลอยิ่งกว่าธรรม ธรรมแก้ไม่ได้แก้ไม่ตก

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม สวางทั้งหลายตรัสรู้ธรรม แต่เรามาบำเพ็ญมีแต่กิเลสเหยียบย่ำทำลายธรรมแก้ไม่ตก ไม่มี ใครมาปฏิบัติตามก็แก้ได้เต็มกำลังความสามารถของตน ควรจะตกไปหมดก็ตกเป็นผู้บริสุทธิ์พุทธโธเช่นเดียวกันหมด นี่ละธรรมเป็นเครื่องแก้กิเลส แก้ได้ถ้าเรานำมาแก้ นอกจากจะให้กิเลสมัดม้อมัดเท่า มัดทุกสิ่งทุกอย่างในตัว จนกระดิกพลิกแพลงออกไปสร้างความดีไม่ได้ สร้างแต่ความชั่วช้าลามก เวลาตายแล้ว จมๆ อย่างนี้ใช้ไม่ได้เลย ขอให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายคิดอ่านให้ดี

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เลิศเลอ ควรแล้วกับจิตใจของโลกแห่งชาวพุทธเราทั้งหลาย จะนำมาประพฤติปฏิบัติเป็นขวัญตาขวัญใจแก่เราตลอดไป แม้ประกอบหน้าที่การงานก็ควรระลึกถึงอรรถถึงธรรมได้ด้วยกัน เช่นเดียวกับเราทำงานทางโลกเราก็คิดทางโลกได้ทั้งๆ ที่เราก็กงานอยู่ ความคิดความปรุงทางโลกทางสงสารเราก็กคิดได้ เราทำงานอยู่จะเป็นทางโลกหรือทางธรรมก็ตาม แต่จิตใจของเราก็กคิดทางอรรถทางธรรมได้ เช่นเดียวกันกับเราประกอบกรงานภายนอก ให้ยึดจิตยึดธรรมไว้เป็นหลักใจ

ใจเมื่อมีธรรมเข้าเป็นที่เกาะที่ยึดเป็นใจที่ประเสริฐเลิศเลอ เรียกว่าใจอันนี้ใจตามเสด็จพระพุทธเจ้า ตามเสด็จพระธรรม ตามเสด็จพระสงฆ์ไปโดยลำดับภายในใจของตัวเองนั้นแหละ ไม่ใช่เราไปวัดไปวาแล้ว ไปกราบไหว้บูชาครูบาอาจารย์แล้วจึงจะเรียกว่าเข้าใกล้ชิดติดพันกับพระเจ้าพระสงฆ์ เข้าใกล้ชิดติดพันอย่างแท้จริงก็อย่างพระพุทธเจ้าท่านสอนพระอานนท์ว่า อานนท์ อรรถธรรมและพระวินัยที่เราสอนไว้แล้วโดยชอบธรรมนี้แล จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลายแทนเราตถาคตเมื่อเราผ่านไปแล้ว ขอจงเป็นผู้ปฏิบัติตามธรรมวินัยที่เราตถาคตสอนไว้แล้วนี้เถิด เธอทั้งหลายจะไม่ปราศจากศาสดาอยู่บนหัวใจ ไปที่ไหนประหนึ่งว่าตามเสด็จพระพุทธเจ้าตลอดเวลาด้วยการปฏิบัติธรรม นี้ละธรรมแท้ศาสดาแท้ที่อยู่ที่ธรรมที่เรานำมาปฏิบัติกำจัดกิเลส หรือความชั่วช้าทั้งหลายให้หมดไปจากใจ ขอให้พากันตั้งอกตั้งใจ

ลูกหลานทั้งหลายให้พากันตั้งอกตั้งใจ การเสาะแสวงทางโลกทางสงสาร ทั้งท่านทั้งเราแสงกันทั่วโลกดินแดน เพราะปากท้องนี้มันทำงานไม่หยุด ถ้าอึดตอนนี้แล้ว ตอนบ่ายมามันก็หิวตอนค่ำก็หิว ต้องได้อุดสำหรับพยายามวิ่งเต้นชวนขวยมาเยียวยารักษาจึงพอจะทนอยู่ได้ถึงอายุขัย ถ้าไม่ได้กินไม่ได้ มนุษย์เราสัตว์เราตายได้ง่ายๆ นะ นั่นเราก็กเสาะ สิ่งเหล่านั้นเราก็กเสาะ ส่วนคุณงามความดีเพื่อเป็นอาหารหล่อเลี้ยงจิตใจอย่างเลิศเลอนี้เราก็กให้เสาะแสวง ใจมีธรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงตัวเอง ร่างกายมีอาหารเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงอยู่ได้มนุษย์เรา ในโลกนี้ก็จิตใจก็กว้างขวางเบิกบานยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายก็มีที่พออยู่พอกินเป็นธรรมดา ไปโลกไหนถ้ามีอย่างนี้แล้วไม่อดอยากตายແละให้พากันจำเอานะ

วันนี้ก็พูดเพียงเท่านี้เทศน์ไปเทศน์มาก็รู้สึกว่าย่อนลงทุกวันๆ ไม่เหมือนแต่ก่อน การเทศน์ว่าการ แต่ก่อนเทศน์พูดจริงๆ ยิ่งเทศน์สอนพระด้วยแล้วเหมือนฟ้าดินถล่มเลยเชียว ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น หนึ่ง ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันไม่มีวัย ความชราคร่ำคร่าในธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วไม่มี สอง ร่างกายก็มีกำลังวังชาพอประมาณพอนำมาใช้เทศน์ว่าการได้ ก็เทศน์ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่เวลานี้ธาตุขันธ์อ่อนลงมากแล้วๆ จิตใจจะไม่มียัยก็ตาม แต่ก็ต้องอาศัยธาตุขันธ์เป็นการแสดงออก เป็นกรทำงาน

เพื่ออรรถเพื่อธรรมแก่โลกแก่สงสาร แต่เวลานี้อ่อนมากแล้วนะ อายุก็ได้ถึง ๙๔-๙๕ ปีนี้แล้ว บวชตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๗๗ จนกระทั่งปานนี้มันได้กี่ปี เราก็ก็นึกว่าเราบวชได้กี่พรรษา ดูประมาณ ๗๓-๗๔ ปีนี้ละ นี่สร้างแต่ความดีมาเป็นลำดับลำดับนับตั้งแต่วันบวช

เราไม่มีความเดือดร้อนภายในจิตใจว่าเราได้ข้ามเกินพระธรรมวินัย ทำจิตใจให้เดือดร้อนเราไม่เคยมี มีแต่ความอบอุ่นอยู่ในจิตใจโดยถ่ายเดียว โดยเฉพาะเวลาเราเข้าสู่สถานที่ที่เป็นอันตราย เพราะสมัยก่อนเสือ สัตว์ร้ายทั้งหลายมีเยอะนะในป่าในเขา เเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา สัตว์เหล่านี้มีอยู่ทั่วไป นาก ล้ว แต่เวลามีธรรมภายในใจแล้วอยู่ในท่ามกลางป่าเสือ ดงเสือ อยู่ได้สบาย อาศัยพระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์ติดในหัวใจ เสือไม่มีอำนาจบาตรหลวงที่จะมาทำลายธรรมในหัวใจของเราผู้บำเพ็ญได้เลย เราก็ดำเนินได้อย่างสะดวกสบาย แต่ก่อนพวกสัตว์ร้ายชุม แต่ทุกวันนี้หมดไป ๆ จนกระทั่งจะไม่มี

ท่านเสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย การปฏิบัติธรรมกว่าจะได้ธรรมมาสอนโลก เรายืนล้างมือ เปิบเฉย ๆ ก็ยังชี้เกี้ยวชี้คร้าน เอาไปฆ่าเสียให้หมด คนในศาลานี้เอาไว้มันหนักแผ่นดินไทย ล้างมือเปิบ ทำให้เรียบร้อยมาแล้วจะเปิบเท่านั้นก็เปิบไม่ได้ หมดทำแล้วนะ ท่านสอนไว้ทุกแห่งทุกมุม พอได้แง่ใดมุมใดที่จะเอาไปปฏิบัติตัวเองก็ปฏิบัติไม่ได้ ๆ หาเรื่องราวต่าง ๆ เข้ามาว่ายุ่งเหยิงวุ่นวาย ว่าไม่มีเวลา เวลา ณะไปแล้วนะ บทเวลาตายมันตายได้ทุกคน มีเวลาที่ไหน ทำไมว่าไม่ว่าง ตายไม่ได้มีหรือ มันตายได้ด้วยกัน เวลานี้กำลังว่างอยู่ ยังไม่ตาย เอ้าทำลงไป ทางโลกทางสงสารชวนชวายนลงไป ปากท้องมันเร่งอยู่ ตลอดเวลา ที่อยู่ที่กินที่อาศัยก็ให้ทราบ สำหรับทางด้านจิตใจก็ให้ทราบ จะไม่ได้เสียทำเสียที่ พวกปฏิบัติอย่างนี้ พุดไปพุดมาก็เหนื่อยแล้ว เอาละเพียงเท่านี้ เห็นว่าสมควรแก่ธาตุแก่นั่นกาลเวลา ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วหน้ากันเทอญ.

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ